

MA02 2023-11-13

LANDINFORMATION

Nordmakedonien

Underlag till bedömning av ursprungsländer (version 2.0)

2025-02-25

MIGRATIONSVERKETS FUNKTION FÖR LAND- OCH OMVÄRLDSANALYS

Den 1 maj 2019 inrättade Migrationsverket en ny funktion för land- och omvärldsanalys. Funktionen benämns Migrationsanalys och finns inom Migrationsverkets Nationella operativa avdelning.

LANDINFORMATION FÖR HANDLÄGGNING AV MIGRATIONSÄRENDEN

Den här rapporten är framtagen av Migrationsverket i linje med [EUAA:s metodologi för framtagande av landinformation](#) (2023). Rapporten innehåller landinformation avsedd för handläggning av migrationsärenden.

Rapporten bygger på noggrant utvalda informationskällor. Alla källor refereras med undantag för beskrivning av allmänt kända förhållanden.

Migrationsverket: Landinformation: Nordmakedonien. Underlag till bedömning av ursprungsländer (version 2.0)

Framställd av: Nationella operativa avdelningen, Migrationsanalys –
Migrationsverkets funktion för land- och omvärldsanalys.

Rapporten har publicerats i Migrationsverkets databas för landinformation,
Lifos, © Migrationsverket (Swedish Migration Agency), 2025.

Datum: 2025-02-25

Innehållsförteckning

1.	Inledning	6
1.1	Tidigare versioner.....	6
1.2	Om rapporten och dess syfte	6
1.3	Internationella index och EU-praxis.....	6
2.	Den nordmakedoniska staten	7
2.1	Nationell suveränitet.....	7
2.2	Territoriell kontroll och interna oroligheter.....	8
2.3	Statsskick.....	8
2.3.1	Konstitutionellt ramverk och statens legitimitet.....	8
2.3.2	Folkets delaktighet och förtroende	9
2.3.3	Politisk situation och stabilitet.....	10
3.	Allmänna fri- och rättigheter	10
3.1	Politiska rättigheter.....	10
3.2	Religionsfrihet	12
3.3	Etniska minoriteter	13
3.4	Utsatthet på grund av kön.....	15
3.5	Hbtqi-personer.....	17
3.6	Personer med funktionsnedsättning.....	18
3.7	Barns rättigheter	20
3.8	Rätten till liv, kroppslig integritet och personlig säkerhet.....	22
3.8.1	Dödsstraff	22
3.8.2	Kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.....	22
3.8.3	Våldsnivåer till följd av väpnade konflikter eller andra motsättningar	23
3.8.4	Miljökatastrofer	24
4.	Myndigheternas förmåga att garantera grundläggande fri- och rättigheter	24
4.1	Rätts- och säkerhetssektorns funktionalitet och integritet	24
5.	Non-refoulement	27

Källförteckning 30

Bilaga 34

1. Inledning

1.1 Tidigare versioner

Denna rapport publicerades första gången den 18 september 2020. Migrationsanalys gör en årlig översyn och uppdaterar om något väsentligt i landet har förändrats eller om något i övrigt skett som på grund av sin vikt och potential bör komma rättsavdelning till del. Denna version utgör en grundlig uppdatering av samtliga avsnitt och rapporten har försetts med aktuella referenser.

Version	Titel	Datum	Rapportnummer
1.0	Nordmakedonien. Underlag till bedömning av ursprungsländer	2020-09-18	45544
1.1	Nordmakedonien. Underlag till bedömning av ursprungsländer	2022-04-29	46881
1.2	Nordmakedonien. Underlag till bedömning av ursprungsländer	2023-07-21	47593

1.2 Om rapporten och dess syfte

Rapporten är framtagen efter en beställning av Migrationsverkets rättsavdelning och har i syfte att vara ett underlag för upprättandet av en förteckning över säkra ursprungsländer. Underlaget omfattar ett antal faktorer som enligt bilaga 1 till det omarbetade asylprocedurdirektivet ska bedömas för att avgöra om ett land är ett säkert ursprungsland.¹ Dessa faktorer är relaterade till bl.a. ett lands funktionalitet som rättsstat och skyddet för medborgerliga fri- och rättigheter. Underlaget i sig utgör en översiktlig beskrivning av dessa områden, men löpande hänvisas till relevant och specifik rapportering som ger en mer ingående förståelse för den aktuella situationen.

Migrationsanalys tar inte ställning till om Nordmakedonien är att betrakta som ett säkert ursprungsland eller inte.

1.3 Internationella index och EU-praxis

Tabellen här nedanför ger en överblick över hur Nordmakedonien rankas i en rad internationellt välrenommerade index. Den visar också vilka EU-länder som har fört upp Nordmakedonien på en nationell lista över säkra ursprungsländer. Sammanvägda kan de ses som indikatorer på situationen i landet. Det är dock viktigt att notera att indexen skiljer sig åt i vad de mäter. I en internationell jämförelse mäter Bertelsmann Stiftung graden av demokrati och marknadsekonomi, Economist Intelligence Unit likaså graden av demokrati, World Justice Project rättsstatens

¹ EU, Europaparlamentets och rådets direktiv 2013/32/EU av den 26 juni 2013 om gemensamma förfaranden för att bevilja och återkalla internationellt skydd, 2013-06-26, [url](#)

utveckling inom ett antal områden och Freedom House allmänna rättigheter. De siffror som redovisas är de som var aktuella vid rapportens framtagande.

Nordmakedonien i internationella index ²		Nordmakedonien som säkert ursprungsland ³
Bertelsmann Stiftung (1–10) ⁴	7,75	Belgien Cypern Danmark Estland Frankrike Kroatien Italien Luxemburg Nederländerna Slovenien Sverige Tjeckien Tyskland Ungern Österrike
Economist Intelligence Unit (0–10)	6,03	
World Justice Project (0–1)	0,53	
Freedom House (0–100)	67	

2. Den nordmakedoniska staten

2.1 Nationell suveränitet

Republiken Nordmakedonien är en suverän stat på Balkan som utgörs av delar av det som en gång var Jugoslavien. Efter Jugoslaviens fall förklarade sig det som då hette före detta jugoslaviska republiken Makedonien självständigt den 8 september 1991. Sedan dess har staten varit suverän och kontrollerat sina gränser. Konflikter på grund av etniska spänningar har förekommit, senast under 2001 mellan den albanska minoriteten och den dåvarande regeringen (som ansågs gynna den etniskt makedoniska majoritetsbefolkningen). Spänningarna utlöste väpnade strider, men en lösning av konflikten kunde förhandlas fram bland annat med hjälp av EU. Sedan dess har inga väpnade strider mellan olika politiska grupperingar inträffat. Nordmakedonien är ett kandidatland till EU sedan 2005 och i mars 2020 godkände medlemsländernas EU-ministrar ett inledande av slutförhandlingar om ett medlemskap i unionen. Förhandlingarna och i slutänden därmed även ett potentiellt medlemskap är dock villkorat av att historiska konflikter med Bulgarien kan lösas. Den första anslutningskonferensen hölls i juli 2022. En av de stora stötestenarna för medlemskap har tidigare varit namnfrågan, men i och med att landet bytte namn till Nordmakedonien under 2018 kunde det grekiska motståndet mot slutförhandlingar

² Inom parentes indikeras de värden skalorna baseras på, från sämsta till bästa möjliga poäng.

³ EUAA, datavisualisering över vilka länder som implementerar konceptet av säkra ursprungsländer, [url](#) (hämtad 2024-12-19)

⁴ Bertelsmann Stiftung mäter flera olika parametrar i sina årliga rapporter, denna siffra avser den politiska utvecklingen (eng. "political transformation").

undanröjas.⁵ Namnbytet gjorde det också möjligt för Nordmakedonien att gå med i Nato i mars 2020.⁶

2.2 Territoriell kontroll och interna oroligheter

Nordmakedonien utövar effektiv kontroll över sitt territorium och det finns inga väpnade grupperingar som utmanar statens våldsmonopol. I princip alla relevanta aktörer, inklusive politiska partier, föreningar, civilsamhällesorganisationer och militären, tenderar att acceptera demokratiska institutioner som legitima. Etniska spänningar är dock framträdande och interetniska konfrontationer är fortsatt vanliga, främst i de västra delarna av landet med en majoritet av etniskt albansk befolkning. De konstitutionella ändringar som skett för att erkänna den bulgariska minoriteten, enligt det franska förslaget för att gå vidare med förhandlingsprocessen om EU-anslutning, har påverkat den samhälleliga sammanhållningen i positiv riktning. Etnicitet är den huvudsakliga politiska skiljelinjen men i stort sett representerar partierna i Nordmakedonien väljarnas intressen. Det finns viktiga och breda politiska frågor som förenar det annars polariserade landet, bland annat medlemskapet i Nato och ambitionen att fortsätta närma sig och gå med i EU. EU och Nato som institutioner har också ett folkligt brett förtroende.⁷

2.3 Statsskick

2.3.1 Konstitutionellt ramverk och statens legitimitet

Nordmakedonien är en parlamentarisk republik som styrs av en president som väljs i allmänna val och som också är landets statsöverhuvud och även överbefälhavare för landets militär. Presidenten väljs för en mandatperiod om fem år och kan väljas om vid ett tillfälle. Den tidigare presidenten Stevo Pendarovski från socialdemokratiska SDSM besegrades i april 2024 av högerkandidaten Gordana Siljanovskaja från det makedoniskt-nationalistiska högerpartiet VMRO-DPMNE. Hon blev därmed även Nordmakedoniens första kvinnliga president.⁸ Valet som hölls i anslutning till parlamentsval bedömdes av Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) som fritt och rättvist.⁹

Den lagstiftande makten finns hos parlamentet, Sobranie, med 120 ledamöter som utses genom allmänna val. Därutöver finns 3 mandat avsedda till makedonier i utlandet. Antalet röstande utlandsmakedonier har dock inte varit tillräckligt stort för att aktivera dessa mandat och de är för närvarande obesatta.¹⁰ Parlamentsvalen har av internationella bedömare bedömts som öppna och fria, även om det funnits

⁵ Bertelsmann Stiftung, BTI 2024 Country Report – North Macedonia, 2024-03-19, [url](#), s. 3, 5

⁶ Nato, North Macedonia joins NATO as 30th Ally, 2020-03-27, [url](#)

⁷ Bertelsmann Stiftung, BTI 2024 Country Report – North Macedonia, 2024-03-19, [url](#), s. 7–8, 16, 18

⁸ Utrikespolitiska institutet, Landguiden, Nordmakedonien – Inrikespolitik och författning, 2024-07-11, [url](#) [betaltjänst]

⁹ Organization for Security and Co-operation in Europe (OSCE), International election observation mission, Republic of North Macedonia – Parliamentary Elections and Presidential Election Second Round, 8 May 2024, odaterad, [url](#); OSCE, ODIHR Election Observation Mission Final Report, 2024-09-23, [url](#)

¹⁰ IPU Parline, North Macedonia, Assembly of the Republic, odaterad, [url](#)

problem vid ett antal röstningsstationer. Parlamentet utser en premiärminister som bildar regering.¹¹

Efter 2024 års parlamentsval valdes ledaren för partiet VMRO-PMNE, Hristijan Mickoski, till premiärminister av en parlamentarisk koalition bestående av VMRO-DPMNE, VLEN/VREDI och ZNAM. Utgången av valet och skiftet i den parlamentariska balansen anses vara starkt präglad av ett allmänt missnöje med den utdragna EU-integreringen.¹²

Konstitutionen föreskriver maktindelning mellan den dömande, exekutiva och lagstiftande makten. Presidenten kan lägga veto mot ny lagstiftning, men detta veto kan sedan annulleras av parlamentet.¹³

Domstolarnas fria ställning, som garanteras av konstitutionen, har varit en problematisk fråga i Nordmakedonien under lång tid med omfattande korruptionsskandaler och tydlig politisk styrning av domstolarna. Domstolsväsendets ställning som oberoende har dock påtagligt stärkts under senare år. Ett adekvat rättsligt ramverk finns på plats för rättsväsendet och implementeras i stor utsträckning i praktiken. Framför allt åklagarväsendet lider dock av omfattande resursbrister och det har rests farhågor avseende implementering av det automatiserade ärendehanteringssystem som finansierats av EU.¹⁴

Civila rättigheter garanteras av konstitutionen och skyddas även av en Ombudsman och av Kommissionen för skydd mot diskriminering. Förtroendet för institutionerna är dock lågt, inte minst då höga poster på dessa oberoende institutioner tenderar att besättas med personer med tydliga politiska kopplingar.¹⁵

2.3.2 Folkets delaktighet och förtroende

Förtroendet för offentliga institutioner är generellt sett lågt visar en nationell undersökning. Polismyndigheten, bankväsendet, media och hälsoinrättningar är de institutioner som har det högsta förtroendet hos allmänheten.¹⁶ Domstolsväsendet, åklagarmyndigheten och de politiska partierna åtnjuter istället det lägsta förtroendet. Korruption, nepotism, klientelism och person- och partiintressen är de faktorer som oftast nämns som den främsta källan till misstro i undersökningen. Undersökningar visar också att det finns en utbredd bild av att parlamentets ledamöter agerar i sitt eget personliga intresse snarare än att se till vad som är bäst för landet eller för väljarna.¹⁷

Viktiga åtgärder har vidtagits för den etniskt albanska befolkningen i och med Ohrid-avtalet, särskilt för det albanska språkets status och albaners deltagande i det offentliga livet, inklusive anställningar inom den offentliga sektorn. Etniska

¹¹ Bertelsmann Stiftung, BTI 2024 Country Report – North Macedonia, 2024-03-19, [url](#), s.11; Deutsche Welle, 2024-06-24, [url](#)

¹² Reuters, 2024-06-24, [url](#)

¹³ Bertelsmann Stiftung, BTI 2024 Country Report – North Macedonia, 2024-03-19, [url](#), s.13

¹⁴ Bertelsmann Stiftung, BTI 2024 Country Report – North Macedonia, 2024-03-19, [url](#), s. 14–15

¹⁵ Bertelsmann Stiftung, BTI 2024 Country Report – North Macedonia, 2024-03-19, [url](#), s. 15

¹⁶ IRIN, National survey of North Macedonia, April till maj 2023, [url](#)

¹⁷ Parliament support programme, Policy Brief No. 45/2020 - The citizens and the Assembly of North Macedonia: Trust on shaky ground, oktober 2020, [url](#), s. 10, 14, 17

albaner är dock fortfarande överrepresenterade i statistik över arbetslöshet och underrepresenterade vid statliga anställningar.¹⁸ Medlemmar av de mindre etniska grupperna framför även klagomål gällande en orättvis representation i tillsättning av ledande befattningar inom regeringen.¹⁹

2.3.3 Politisk situation och stabilitet

Såväl presidentvalet som parlamentsvalet som hölls under 2024 innebar maktskiftet.²⁰ Organisationen för säkerhet och samarbete i Europa (OSSE) beskriver valet som fria och rättvisa. Man poängterar att såväl president- som parlamentsvalet präglades av konkurrens och pluralism. De olika kandidaterna hade möjlighet att nå ut med sina politiska budskap och på så sätt hade även väljarna möjlighet att göra initierade val. Kritik riktas dock mot delar av den administrativa lagstiftning som styr valprocessen samt mot bristande översyn av finansieringen av politiska partier.²¹

Såväl valet av president som parlamentsvalet och den efterföljande regeringsbildningen innebar att partiet VMRO-PMNE återtog den maktposition de förlorade 2020. VMRO-PMNE:s senaste regeringsperiod präglades av en rad korruptions-skandaler och det återstår att se hur partiet och regeringen hanterar det eftermäle som trots allt finns kvar i allmänhetens medvetande. Partiets nationalistiska agenda anses också komplicera anslutningsförhandlingarna med EU. Namnfrågan kan återigen komma att aktualiseras och framgången i bilaterala förhandlingar med Bulgarien om minoritetsrättigheter riskerar att försvåras om VMRO-PMNE driver den agenda de gick till val på.²²

3. Allmänna fri- och rättigheter

3.1 Politiska rättigheter

Den nordmakedoniska konstitutionen garanterar grundläggande demokratiska fri- och rättigheter såsom tanke- och yttrandefrihet, pressfrihet, församlingsfrihet och föreningsfrihet.²³ Dessa rättigheter respekteras generellt enligt internationella bedömare.²⁴ Nordmakedonien har ett medielandskap som är polariserat utifrån tydliga politiska skiljelinjer och de två största politiska partierna har skapat parallella

¹⁸ Minority Rights Group, oktober 2020, [url](#)

¹⁹ USDOS, 2023 Country Reports on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#)

²⁰ IPU Parline, North Macedonia, Assembly of the Republic, odaterad, [url](#)

²¹ OSCE, North Macedonia's elections were competitive and voters well informed, although the process remains insufficiently regulated: international observers, 2024-05-09, [url](#)

²² EURACTIV, North Macedonia set for rocky ties with EU as nationalists win presidential, parliamentary election, 2024-05-09, [url](#); Organized Crime and Corruption Reporting Project (OCCRP), Macedonian Prosecutor Implicates Former Political Leaders in Money Laundering, Extortion, Illicit Land Deals, 2019-01-28, [url](#)

²³ EU-kommissionen, Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report, 2023-11-08, [url](#), s. 30, 32

²⁴ EU-kommissionen, Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report, 2023-11-08, [url](#), s. 29; Bertelsmann Stiftung, BTI 2024 Country Report – North Macedonia, 2024-03-19, [url](#), s. 12; US Department of State (USDOS), 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 14, 16

mediasystem som de utövar ekonomiskt och politiskt inflytande över. Inga medier är regeringsstyrda, men privata medieaktörer är ofta knutna till politiska intressen eller affärsintressen.²⁵

Den allmänna situationen för media har dock förbättrats och politiska påtryckningar har minskat. Även om det förekommer enstaka rapporter om självcensur kan oberoende medier mestadels verka utan restriktioner. Det finns ett brett spektrum av kritiska och oberoende medieaktörer som främst publicerar sin journalistik online.²⁶ Journalister utan gränser rankar Nordmakedonien på plats 36 på sitt globala pressfrihetsindex. Rankningen utgör en markant förbättring från tidigare år och innebär att Nordmakedonien placerar sig före flertalet EU-länder.²⁷

En ny lag som åter gör det möjligt för nationella och lokala myndigheter att marknadsföra sig på tv och radio har mötts med kritik och ökat oron för att den ska leda till ett minskat oberoende hos media.²⁸ Desinformation förekommer och har ökat, i synnerhet i förhållande till frågor rörande Bulgarien och även Rysslands fullskaliga invasion av Ukraina.²⁹

Antalet juridiska ärekränkings- och förolämpningsärenden som involverar journalister såg en fördubbling från 2021 till 2022.³⁰ Hot, verbala attacker och nättrakasserier mot journalister förekommer, i synnerhet mot kvinnliga journalister, och myndigheterna har reagerat starkt vid flera fall då regeringsföreträdare stått bakom hotelser.³¹ Regeringen har gjort insatser för att stärka det övergripande juridiska skyddet för journalister, bland annat genom tillägg i lagstiftningen som likställer attacker mot journalister med attacker mot tjänstemän. Därtill har en särskild åklagare tillsatts för att hantera fall där journalister blivit utsatta.³²

Nordmakedoniska civilsamhällesorganisationer verkar i en övervägande gynnsam miljö.³³ Det förekommer dock fall av nära allianser mellan icke-statliga organisationer och politiska partier, med företrädare från de sistnämnda som har höga positioner inom regeringen och andra institutioner.³⁴ Organisationer som får

²⁵ Freedom House, Freedom in the World 2024 – North Macedonia, 2024, [url](#); Bertelsmann Stiftung, BTI 2024 Country Report – North Macedonia, 2024-03-19, [url](#), 12–13; Reportrar utan gränser, North Macedonia, 2024, [url](#); Utrikesdepartementet (UD), Nordmakedonien – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situation per den 15 maj 2021, 2021-12-01, [url](#), s. 8

²⁶ Freedom House, Freedom in the World 2024 – North Macedonia, 2024, [url](#); Bertelsmann Stiftung, BTI 2024 Country Report – North Macedonia, 2024-03-19, [url](#), 12–13; Reportrar utan gränser, North Macedonia, 2024, [url](#); UD, Nordmakedonien – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situation per den 15 maj 2021, 2021-12-01, [url](#), s. 8

²⁷ Reportrar utan gränser, World Press Freedom Index 2024, [url](#)

²⁸ Reportrar utan gränser, North Macedonia, 2024, [url](#); Politico, Journalists fear North Macedonia's new media law, 2024-04-23, [url](#)

²⁹ Bertelsmann Stiftung, BTI 2024 Country Report – North Macedonia, 2024-03-19, [url](#), 12–13; Freedom House, Freedom in the World 2024 – North Macedonia, 2024, [url](#)

³⁰ EU-kommissionen, Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report, 2023-11-08, [url](#), s. 32

³¹ EU-kommissionen, Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report, 2023-11-08, [url](#), s. 7, 29–30; Bertelsmann Stiftung, BTI 2024 Country Report – North Macedonia, 2024-03-19, [url](#), 12

³² USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 16

³³ EU-kommissionen, Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report, 2023-11-08, [url](#), s. 5

³⁴ Bertelsmann Stiftung, BTI 2024 Country Report – North Macedonia, 2024-03-19, [url](#), s. 12

finansiering från utlandet utsätts för påtryckningar, bl.a. från det styrande partiet VMRO-DPMNE.³⁵

Under den tidigare regeringen ledd av VMRP-DPMNE förekom utbredd avlyssning av privata medborgare, journalister, politiker och religiösa ledare. Den förra SDSM-regeringen genomförde reformer av säkerhetstjänsten samt införde ny lagstiftning för att förebygga och motverka denna företeelse.³⁶ Situationen för media och civilsamhällesorganisationer har förbättrats avsevärt under perioden som följt sedan VMRO-DPMNE:s regering byttes ut 2017. Då partiet sedan 2024 åter sitter i regeringsställning återstår att se om det kommer att inverka negativt på de politiska rättigheterna.

För mer information om politiska rättigheter i Nordmakedonien rekommenderas följande rapporter:

- Amnesty International, *The State of the World's Human Rights; North Macedonia*, 2024-04-24, [url](#)
- Bertelsmanns Stiftung, *BTI 2024 Country Report – North Macedonia*, 2024-03-19, [url](#)
- EU-kommissionen, *Commission Staff Working Document. North Macedonia 20239 Report*, 2023-11-08, [url](#)
- Freedom House, *Freedom in the World 2024 – North Macedonia*, 2024, [url](#)
- United States Department of State (USDOS), *2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia*, 2024-04-23, [url](#)
- Utrikesdepartementet (UD), *Nordmakedonien – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situation per den 15 maj 2021*, 2021-12-01, [url](#)

3.2 Religionsfrihet

Nordmakedoniens konstitution garanterar religionsfrihet och förbjuder diskriminering på religiösa grunder. Det finns ingen officiell statsreligion men konstitutionen erkänner den Makedoniska ortodoxa kyrkan, Islamska samfundet i Nordmakedonien, Romersk-katolska kyrkan, Judiska församlingen och Metodistkyrkan som därmed automatiskt får skattebefrielse och andra förmåner. Lagen tillåter även andra religiösa samfund samma juridiska rättigheter och status om de ansöker om statligt erkännande och registrering genom domstolarna. Oregistrerade samfund kan verka fritt i landet men har inte samma rättigheter som registrerade samfund.³⁷

I praktiken möter religiösa samfund en ojämlig behandling. Makedoniska ortodoxa kyrkan och Islamiska samfundet i Nordmakedonien behandlas fördelaktigt och har ofta nära band till personer i maktställning. Nya kristna och muslimska samfund

³⁵ Freedom House, *Freedom in the World 2024 – North Macedonia*, 2024, [url](#)

³⁶ Freedom House, *Freedom in the World 2024 – North Macedonia*, 2024, [url](#)

³⁷ USDOS, *2023 Report on International Religious Freedom: North Macedonia*, 2024-06-30, [url](#); UD, *Nordmakedonien – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situation per den 15 maj 2021*, 2021-12-01, s. 9–10, [url](#)

som utmanar de etablerade samfundens dominans möter hinder såväl i registreringsprocessen som i att utöva sina aktiviteter.³⁸ Därutöver har det Islamiska samfundet i Nordmakedonien och Metodistkyrkan mött svårigheter med att få tillstånd att bygga religiösa byggnader på vissa håll i landet.³⁹

Det finns en uppfattning hos religiösa samfund att det är svårt att återfå religiös egendom som nationaliserades under tiden före självständigheten 1991.⁴⁰ Därtill möter elever som gått ut religiöst drivna gymnasieskolor problem med att antas till sekulära universitetsutbildningar. Denna problematik rör sig emellertid om att de i sin gymnasieutbildning inte varit berättigade att genomföra de slutexamina som krävs för antagande till sekulära universitet.⁴¹

Islamofobi förekommer i den politiska retoriken och i offentliga debatter, och riktar främst mot den albanska minoriteten och mot romer.⁴² Uppförandet av religiösa byggnader och symboler kan ibland utlösa spänningar mellan olika religiösa grupperingar. Det rör sig framför allt om slavisktalande makedonier som anser att vissa kulturella uttryck inte hör hemma i landet, men även den albanska minoriteten kan motsätta sig att kristna byggnader reses i albanskdominerade områden.⁴³

Det förekommer enskilda fall av hot och trakasserier mot religiösa representanter och medlemmar, vanligen knutet till lokala konflikter med andra grupperingar. Likaså förekommer antisemitiska incidenter och uttalanden, samt religiöst baserad hatretorik. Det finns enskilda rapporter om att polisen inte agerat vid sådana händelser.⁴⁴

För mer information om religionsfrihet i Nordmakedonien rekommenderas följande rapporter:

- USDOS, *2023 Report on International Religious Freedom: North Macedonia*, 2024-06-30, [url](#)
- UD, *Nordmakedonien – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situation per den 15 maj 2021*, 2021-12-01, [url](#)

3.3 Etniska minoriteter

Nordmakedonisk lagstiftning innehåller regleringar för att skydda medlemmar av etniska grupper från våld och diskriminering, och fredsavtalet från 2001 syftar bl.a. till att säkerställa inkluderingen av etniska minoriteter.⁴⁵ Enligt den senaste folkräkningen är Nordmakedoniens majoritetsgrupp etniska makedonier och utgör 58,4

³⁸ Bertelsmann Stiftung, BTI 2024 Country Report – North Macedonia, 2024-03-19, [url](#), s. 9; USDOS, 2023 Report on International Religious Freedom: North Macedonia, 2024-06-30, [url](#)

³⁹ USDOS, 2023 Report on International Religious Freedom: North Macedonia, 2024-06-30, [url](#)

⁴⁰ USDOS, 2023 Report on International Religious Freedom: North Macedonia, 2024-06-30, [url](#)

⁴¹ USDOS, 2023 Report on International Religious Freedom: North Macedonia, 2024-06-30, [url](#)

⁴² Freedom House, Freedom in the World 2024 – North Macedonia, 2024, [url](#)

⁴³ UD, Nordmakedonien – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situation per den 15 maj 2021, 2021-12-01, [url](#), s. 9

⁴⁴ USDOS, 2023 Report on International Religious Freedom: North Macedonia, 2024-06-30, [url](#)

⁴⁵ USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 33; Bertelsmann Stiftung, BTI 2024 Country Report – North Macedonia, 2024-03-19, [url](#), s. 8

procent av befolkningen. Den största minoriteten är albaner som utgör 29,5 procent, följt av turkar (4 procent), romer (2,3 procent), serber (1,9 procent), bosniaker (0,9) och vlacher (0,4 procent).⁴⁶

Europarådet rapporterar att Nordmakedonien har gjort stora framsteg i det rättsliga skyddet för minoriteter, i synnerhet rörande antidiskriminering och insatser för ökat användande av det albanska språket. På strategisk nivå finns en strategisk inriktning ”One Society for All” som utgör en vägkarta mot ett multietniskt samhälle. Den praktiska implementeringen av lagstiftningen rörande diskriminering och nationella minoriteter brister dock.⁴⁷

Representationen av minoritetsgrupper på lokal nivå är låg.⁴⁸ Interetniska konfrontationer är vanligt, i synnerhet i delar av landet med albansk majoritet. Etnisk nationalism är vanligt förekommande, och etnicitet är den största politiska och samhälleliga faktorn som bidrar till splittring.⁴⁹ Ett förslag om att inkludera etniska bulgarer som en konstituerande folkgrupp i landets konstitution har lett till försämrade sammanhållning på vissa håll i samhället.⁵⁰

Skolundervisning ska enligt lag erbjudas även på minoritetsspråk. Det finns dock svårigheter att erbjuda undervisning på vissa håll, främst på grund av avsaknad av kvalificerade lärare.⁵¹

Romer utgör den mest marginaliserade gruppen i det nordmakedoniska samhället, med begränsat deltagande i det politiska livet och med begränsad tillgång till utbildning, hälso- och sjukvård, social samhällsservice, bostad och arbete. Romer utsätts ofta för diskriminering, hatretorik och hatbrott. Romska barn är även utsatta för segregation i skolmiljön, där de hålls åtskilda från barn med annan etnisk bakgrund. Amnesty International beskriver diskrimineringen som romer utsätts för som systematisk.⁵² Därtill förekommer att romer utsätts för illabehandling och övergrepp från polis. Enskilda fall har rapporterats till myndigheterna, men det förekommer även ett stort mörkertal av fall som inte rapporteras på grund av misstro till institutionerna bland den romska befolkningen.⁵³ Att romska barn i bristande omfattning registrerats hos myndigheterna av sina föräldrar bidrar också till särskild utsatthet, varför en del romer varit *de facto* statslösa. År 2023 rapporterades ett dödsfall av en romsk person till följd av att personen nekats adekvat sjukvård på

⁴⁶ Nordmakedonien, State Statistical Office, Census of Population, Households and Dwellings in the Republic of North Macedonia, 2021 – first dataset, 2022-03-30, [url](#)

⁴⁷ Europarådet, Fifth Opinion on North Macedonia, Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities (ACFC), 2022-05-18, [url](#); USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 33

⁴⁸ EU-kommissionen, Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report, 2023-11-08, [url](#), s. 39

⁴⁹ Bertelsmann Stiftung, BTI 2024 Country Report – North Macedonia, 2024-03-19, [url](#), s. 8, 17, 32

⁵⁰ Bertelsmann Stiftung, BTI 2024 Country Report – North Macedonia, 2024-03-19, [url](#), s. 8; Amnesty International, The State of the World's Human Rights; North Macedonia 2023, 2024-04-24, [url](#)

⁵¹ Europarådet, Fifth Opinion on North Macedonia, Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities (ACFC), 2022-05-18, [url](#), s. 22

⁵² UN, Human Rights Council, North Macedonia – Compilation of information by the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, 2024-02-28, [url](#), s. 9–10; Amnesty International, The State of the World's Human Rights; North Macedonia, 2024-04-24, [url](#); Nordmakedonien, Ombudsman, Annual Report on the Level of Ensuring Respect, Promotion, Improvement and Protection of Human Rights and Freedoms 2023, [url](#), s. 9

⁵³ USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 33

grund av avsaknad av identitetshandlingar. Lagändringar har införts för att adressera problematiken med bristande registreringar och bedöms ha en betydande positiv inverkan på drabbade romer och deras situation i landet samt för att motverka statslöshet.⁵⁴ Regeringen genomför ytterligare arbete för att förbättra situationen för romer, bland annat görs insatser för att öka romers inkludering på arbetsmarknaden och i skolan.⁵⁵

För mer information om etniska minoriteters situation i Nordmakedonien rekommenderas följande rapporter:

- Europarådet, *Fifth Opinion on North Macedonia, Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities (ACFC)*, 2022-05-18, [url](#)
- EU-kommissionen, *Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report*, 2023-11-08, [url](#)
- USDOS, *2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia*, 2024-04-23, [url](#)

3.4 Utsatthet på grund av kön

Nordmakedonien har ratificerat Istanbulkonventionen och FN:s kvinnokonvention (CEDAW). Landet har också infört flertalet andra lagar och mekanismer för att främja jämlikhet och jämställdhet mellan könen.⁵⁶ Diskriminering på grund av kön är exempelvis förbjudet.⁵⁷ År 2023 genomfördes ändringar i strafflagen för att harmonisera denna ytterligare med Istanbulkonventionen och för att bättre möta problematiken med könsbaserat våld.⁵⁸

Våldtäkt, även inom äktenskapet, är olagligt och straffbart med fängelse. Kritik mot hur lagstiftningen tillämpas förekommer dock. Våld i hemmet är också olagligt, men är trots detta vanligt förekommande. Mellan januari och september 2023 registrerade inrikesministeriet 517 fall av våld i hemmet. Därtill rapporterades sex fall av kvinnomord, s.k. ”femicide”. Enligt Ombudsmannen agerar polisen i regel på våld i hemmet inom adekvat tid, men offers ovilja att rapportera dessa brott till myndigheterna möjliggör för straffrihet. Domstolarna utdömer straff i

⁵⁴ Amnesty International, *The State of the World's Human Rights; North Macedonia*, 2024-04-24, [url](#); EU-kommissionen, *Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report*, 2023-11-08, [url](#), s. 39

⁵⁵ USDOS, *2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia*, 2024-04-23, [url](#), s. 34; EU-kommissionen, *Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report*, 2023-11-08, [url](#), s. 38; Europarådet, *Fifth Opinion on North Macedonia, Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities (ACFC)*, 2022-05-18, [url](#), s. 21; UN, *Human Rights Council, North Macedonia – Compilation of information by the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*, 2024-02-28, [url](#), s. 9–10

⁵⁶ Women2030, *Shadow Report on North Macedonia*, 2021-09-28, [url](#)

⁵⁷ UD, *Nordmakedonien – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situation per den 15 maj 2021*, 2021-12-01, [url](#), s. 14; Bertelsmann Stiftung, *BTI 2024 Country Report – North Macedonia*, 2024-03-19, [url](#), s. 20

⁵⁸ EU-kommissionen, *Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report*, 2023-11-08, [url](#), s. 7, 34

könsrelaterade våldsfall och i fall som rör våld i hemmet. Ombudsmannen riktar dock kritik mot domstolarna och hävdar att dess domar är alltför milda.⁵⁹

Staten finansierar tolv regionala center för kvinnor som utsatts för våld i hemmet, och ytterligare ett center finansieras av en civilsamhällesorganisation. Därtill finansierar staten specialiserade rådgivningscenter för såväl offer som förövare samt driver en kostnadsfri telefonlinje för offer av våld i hemmet som är öppen dygnet runt.⁶⁰ Kvinnor har samma legala status som män men får inte samma rättigheter i praktiken. Som exempel är kvinnor underrepresenterade på seniora positioner i samhället och äger mindre egendom än män. Trots befintliga kvoter rörande andelen kvinnor i parlamentsval är de underrepresenterade på kommunal- och minister-nivå.⁶¹ Kvinnor är därtill underrepresenterade på arbetsmarknaden, vilket delvis förklaras av diskriminering samt patriarkala strukturer och föreställningar om att kvinnor ska ta hand om barn och äldre. Kvinnor arbetar inte sällan inom den informella sektorn. Kvinnor inom den privata sektorn har ofta lägre lön än män på jämförbara positioner.⁶²

Enligt människorättsorganisationer har kvinnor som tillhör de albanska och romska minoriteterna en särskilt svag ställning.⁶³ Romska kvinnor har den högsta arbetslöshets-siffran.⁶⁴ Kvinnor i rurala områden samt romska kvinnor har även bristande tillgång till gynekologer och sexuell- och reproduktiv hälsa, vilket försätter dem i en särskilt utsatt position.⁶⁵

Också inom polis- och rättsväsende förekommer könsdiskriminering och stereotypa föreställningar. FN:s råd för mänskliga rättigheter rapporterar om kapacitets- och kompetensbrister, framför allt rörande hanteringen av könsbaserat våld utifrån ett rättighetsbaserat och offercentrerat perspektiv.⁶⁶

För mer information om kvinnors situation i Nordmakedonien rekommenderas följande rapporter:

- Bertelsmanns Stiftung, *BTI 2024 Country Report – North Macedonia*, 2024-03-19, [url](#)

⁵⁹ USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 29–31

⁶⁰ USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 30–31

⁶¹ Bertelsmann Stiftung, *BTI 2024 Country Report – North Macedonia*, 2024-03-19, [url](#), s. 27

⁶² USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 32; UN Human Rights Council, North Macedonia – Compilation of information by the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, 2024-02-28, [url](#), s. 8; EU-kommissionen, Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report, 2023-11-08, [url](#), s. 34; Bertelsmann Stiftung, *BTI 2024 Country Report – North Macedonia*, 2024-03-19, [url](#), s. 20, 27

⁶³ UD, Nordmakedonien – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situation per den 15 maj 2021, 2021-12-01, [url](#), s. 14

⁶⁴ EU-kommissionen, Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report, 2023-11-08, [url](#), s. 35

⁶⁵ UN Human Rights Council, North Macedonia – Compilation of information by the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, 2024-02-28, [url](#), s. 10; USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 32

⁶⁶ UN Human Rights Council, North Macedonia – Compilation of information by the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, 2024-02-28, [url](#), s. 8

- United Nations (UN) Human Rights Council, *North Macedonia – Compilation of information by the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights*, 2024-02-28, [url](#)
- USDOS, *2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia*, 2024-04-23, [url](#)

3.5 Hbtqi-personer

Samkönade sexuella handlingar mellan vuxna är inte kriminaliserat i Nordmakedonien.⁶⁷ Den nationella lagstiftningen erkänner inte samkönade äktenskap.⁶⁸ År 2020 antogs en ny antidiskrimineringslag som förbjuder diskriminering på grund av sexuell läggning och könsidentitet.⁶⁹ Strafflagen inkluderar straff för allvarliga fall av hatretorik, trakasserier, offentliga hån eller våld baserat på kön, könsidentitet eller annan anknytning till en marginaliserad grupp. Antidiskrimineringslagen upprätthålls generellt av myndigheterna när anmälningar görs.⁷⁰

Det är möjligt att ändra juridiskt kön, men proceduren för att genomföra det beskrivs som otydlig, begränsad och inkonsekvent.⁷¹

Negativa stereotyper och fördomar mot hbtqi-personer är förekommande runtom i landet och gruppen marginaliseras och utsätts för hatretorik. Flertalet källor vittnar om en ökning av homofoba och transfobiska uttalanden av bl.a. politiker, religiösa ledare och andra offentliga personer. Uttalandena har lett till en ökad intolerans i samhället.⁷² Freedom House beskriver hbtqi-personers rättigheter som begränsade.⁷³

Våld mot hbtqi-personer utgör ett problem. Rättsvårdande myndigheter agerar generellt vid fysiska övergrepp med homofobiska förtecken. Dock riktar civilsamhället kritik mot vad de menar är brister i både utredningar och åtal, och åtalsprocesserna beskrivs som långsamma.⁷⁴

Små hbtqi-organisationer är politiska aktiva, men överlag har hbtqi-personer bristande politisk representation.⁷⁵ Det finns inga formella hinder för att uttala sig om hbtqi-frågor eller för hbtqi-organisationer att registrera sig eller arrangera event. I

⁶⁷ USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 39

⁶⁸ EU-kommissionen, Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report, 2023-11-08, [url](#), s. 38

⁶⁹ Europarådet, Supporting authorities in North Macedonia in the implementation of the Law on Prevention and Protection from Discrimination, 2021-11-22, [url](#)

⁷⁰ USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 40

⁷¹ USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 42; ILGA Europe, 2024 Annual Review of the Human Rights Situation of Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex People in Europe and Central Asia, februari 2024, [url](#), s. 115

⁷² EU-kommissionen, Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report, 2023-11-08, [url](#), s. 38; USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 41; ILGA Europe, 2024 Annual Review of the Human Rights Situation of Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex People in Europe and Central Asia, februari 2024, [url](#), s. 114

⁷³ Freedom House, Freedom in the World 2024 – North Macedonia, 2024, [url](#)

⁷⁴ USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 39–40

⁷⁵ Freedom House, Freedom in the World 2024 – North Macedonia, 2024, [url](#)

juni 2023 genomfördes landets fjärde Prideparad, med stöd av myndigheterna. I paraderna deltog flertalet ministrar och parlamentsledamöter.⁷⁶

Politiska rörelser som benämns som ”anti-gender” har under senare år fått fotfäste i landet och bidragit till att hindra regeringens ansträngningar för att förbättra det juridiska ramverket för antidiskriminering av hbtqi-personer.⁷⁷

För mer information om hbtqi-personers situation i Nordmakedonien rekommenderas följande rapporter:

- EU-kommissionen, *Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report*, 2023-11-08, [url](#)
- ILGA Europe, *2024 Annual Review of the Human Rights Situation of Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex People in Europe and Central Asia*, februari 2024, [url](#)
- USDOS, *2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia*, 2024-04-23, [url](#)

3.6 Personer med funktionsnedsättning

Nordmakedonisk lagstiftning förbjuder diskriminering av personer med funktionsnedsättning inom områden som bl.a. rör tillgång till utbildning, arbete, sjukvård, information, offentliga byggnader och statlig service.⁷⁸ En nationell strategi för att främja funktionsnedsatta personers rättigheter för 2023–2030 har antagits.⁷⁹ Landet har därtill antagit nya lagar för att underlätta för personlig assistans.⁸⁰ En särskild lag reglerar därtill anställning av personer med funktionsnedsättning. Bland annat erbjuds ekonomiska incitament för att stimulera för företag att anställa personer med funktionsnedsättning och funktionsnedsatta personer erbjuds yrkesutbildning.⁸¹

Trots ovanstående upprätthåller regeringen inte de juridiska kraven effektivt och personer med funktionsnedsättningar möter direkt och indirekt diskriminering, social exkludering och sociala begränsningar.⁸² Funktionsnedsatta personer har i

⁷⁶ EU-kommissionen, *Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report*, 2023-11-08, [url](#), s. 38; USDOS, *2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia*, 2024-04-23, [url](#), s. 43; ILGA Europe, *2024 Annual Review of the Human Rights Situation of Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex People in Europe and Central Asia*, februari 2024, [url](#), s. 115

⁷⁷ USDOS, *2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia*, 2024-04-23, [url](#), s. 41

⁷⁸ Nordmakedonien, *Law on Prevention and Protection against Discrimination*, [url](#), art. 3 och 5

⁷⁹ EU-kommissionen, *Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report*, 2023-11-08, [url](#), s. 38

⁸⁰ EU-kommissionen, *Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report*, 2023-11-08, [url](#), s. 38; UD, *Nordmakedonien – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situation per den 15 maj 2021*, 2021-12-01, [url](#), s. 17

⁸¹ USDOS, *2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia*, 2024-04-23, [url](#), s. 43

⁸² USDOS, *2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia*, 2024-04-23, [url](#), s. 43-44; EU-kommissionen, *Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report*, 2023-11-08, [url](#), s. 26

praktiken inte jämlik tillgång till utbildning, anställning, sjukvård, information, byggnader, transport, rättsväsende eller annan statlig service.⁸³

Enligt lag ska nya byggnader vara tillgängliga för personer med funktionsnedsättning men många byggnader följer inte lagstiftningens krav.⁸⁴ I Skopje är alla nya bussar som köpts in efter 2013 anpassade för personer med fysiska funktionshinder, men kollektivtrafiken är ofta otillgänglig för denna grupp i andra delar av landet.⁸⁵

Utbildningsministeriet har vidtagit åtgärder för att möjliggöra för barn med funktionsnedsättning att kunna delta i det ordinarie skolsystemet. Ny lagstiftning främjar fullständig inkludering av elever med funktionsnedsättning i ordinarie skolor, och specialskolor ska istället omvandlas till center för lärandestöd. Till stöd för integrationen av barn med funktionshinder har särskilda utbildningsassistenter anställts. De flesta skolor har dock varit oförberedda att implementera lagen och har haft en utmaning att erbjuda stöd till barn med funktionsnedsättningar. Brist på finansiering och kvalificerad personal har påverkat elever negativt. Likaså har de flesta skolbyggnaderna inte varit anpassade eller tillgängliga för personer med fysiska funktionsnedsättningar. Många barn med funktionsnedsättning fortsätter att gå i specialskolor.⁸⁶

Staten har en nationell strategi för avinstitutionalisering och har arbetat aktivt med att stänga de eftersatta och kritiserade institutioner där personer med funktionsnedsättning tidigare placerats. Insatser för att återintegrera dessa personer i samhället genomförs, bland annat har bostäder för stödboende etablerats, och hemtjänst och dagvårdstjänster har inrättats. Ytterligare bostäder för självständigt boende planeras för kommande år.⁸⁷

För mer information om situationen för personer med funktionsnedsättning i Nordmakedonien rekommenderas följande rapporter:

- EU-kommissionen, *Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report*, 2023-11-08, [url](#)
- USDOS, *2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia*, 2024-04-23, [url](#)

⁸³ USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 43–44

⁸⁴ USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 44

⁸⁵ USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 44

⁸⁶ USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 44; EU-kommissionen, *Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report*, 2023-11-08, [url](#), s. 38

⁸⁷ UD, Nordmakedonien – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situation per den 15 maj 2021, 2021-12-01, [url](#), s. 18; EU-kommissionen, *Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report*, 2023-11-08, [url](#), s. 38; UN Human Rights Council, *Report of the Working Group on the Universal Periodic Review, North Macedonia*, 2024-07-16, [url](#), s. 11

3.7 Barns rättigheter

Nordmakedonien har tillträtt FN:s konvention om barns rättigheter genom övertagandet av f.d. Jugoslaviens internationella åtaganden. Konventionen och två av dess tilläggsprotokoll är ratificerade.⁸⁸ Det rättsliga ramverket till skydd för barns rättigheter är i linje med internationell standard och EU:s regelverk.⁸⁹

Medborgarskap förvärvas vid födseln och baseras på föräldrarnas nationalitet. Även föräldralösa barn kan ansöka om och beviljas medborgarskap. Bland framför allt landets romska minoritet förekommer att föräldrar avstår från att registrera födsel eller registrerar födsel för sent. Det finns rättsliga möjligheter att göra registreringen i efterhand men proceduren är komplex. Avsaknad av formell registrering riskerar att leda till svårigheter att få tillgång till offentlig service såsom sjukvård och utbildning.⁹⁰ År 2023 beräknades 3 000 personer, varav de flesta barn, leva utan dokument.⁹¹ Liksom nämns i avsnitt 3.3 har lagändringar införts för att adressera problematiken med bristande registreringar av barn, vilket väntas ha en betydande positiv inverkan för i synnerhet romska barn.⁹²

Skolgång är obligatorisk mellan sex och nitton års ålder.⁹³ Skolundervisning ska enligt lag erbjudas även på minoritetsspråk. I praktiken följs inte alltid lagstiftningen, främst på grund av avsaknad av kvalificerade och behöriga lärare.⁹⁴ Landet har sett en positiv utveckling vad gäller andelen barn i förskola, men ligger fortfarande långt bakom målsättningen inom EU.⁹⁵ Inskrivnings- och fullföljandegrad i gymnasieskolor har ökat men ligger under EU-genomsnittet. Den årliga andelen grundskoleavhopp bland romska barn är fortsatt hög.⁹⁶

Diskriminering mot romska barn på grund av segregering i skolsystemet förekommer, och det finns tecken på att lokala myndigheter upprätthåller dessa strukturer, ofta på grund av påtryckningar från icke-romska föräldrar. Civilsamhällesorganisationer rapporterar att romska föräldrar utsätts för påtryckningar att sätta sina barn i skolor med en romsk majoritet. I skolor med icke-romska elever sätts romska barn ofta i separata klassrum, vilket delvis förklaras med att romska barn endast behärskar romani.⁹⁷

⁸⁸ EU-kommissionen, Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report, 2023-11-08, [url](#), s. 35

⁸⁹ EU-kommissionen, Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report, 2023-11-08, [url](#), s. 35

⁹⁰ USDOS, 2022 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia 2023-03-21, [url](#) s. 32

⁹¹ Loza Foundation, The Invisible Children of North Macedonia Barred From School, 2023-04-11, [url](#)

⁹² Amnesty International, The State of the World's Human Rights; North Macedonia, 2024-04-24, [url](#); EU-kommissionen, Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report, 2023-11-08, [url](#), s. 39; Nordmakedonien, Ombudsman, Annual Report on the Level of Ensuring Respect, Promotion, Improvement and Protection of Human Rights and Freedoms 2023, [url](#), s. 9

⁹³ EU-kommissionen, Eurydice, Republic of Macedonia, 2023-12-14, [url](#)

⁹⁴ USDOS, North Macedonia 2022 Human Rights Report, 2023-03-21, [url](#) s. 32; Europarådet, Fifth Opinion on North Macedonia, Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities (ACFC), 2022-05-18, [url](#), s. 22

⁹⁵ Unicef, Early Childhood Education, odaterad, [url](#)

⁹⁶ EU-kommissionen, Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report, 2023-11-08, [url](#), s. 38

⁹⁷ USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 35

Enligt Unicef är barnfattigdom ett problem i Nordmakedonien som uppskattningsvis har en negativ påverkan på utvecklingen för vart fjärde barn.⁹⁸ Enligt Ombudsmannen utgör barntiggeri en allvarlig utmaning, och uppmaningar riktas till regeringen att vidta åtgärder för att tackla problemet.⁹⁹ År 2022 registrerade inrikesministeriet 83 barn som tvingats till tiggeri eller olika former av arbete. Samtliga barn remitterades till särskilda daghem för barn i riskzonen.¹⁰⁰

Gällande föräldralösa barn finns samhällsbaserade tjänster och subregionala centrum för fosterfamiljsstöd tillgängliga i hela landet. Föräldralösa barn under tre år placeras i fosterfamiljer och inga barn befinner sig i institutionaliserad vård. Fortsatta reformer av barnskyddssystemet bedöms dock behövas för att prioritera familjehemsplacering framför små grupphem.¹⁰¹ Arbetsministeriet gör insatser för att främja fosterhem för barn, bland annat genom att rekrytera nya familjer och stödja redan befintliga fosterfamiljer.¹⁰²

Minimiåldern för giftermål i Nordmakedonien är 18 år. Domstolar kan utfärda äktenskapsbevis för personer mellan 16 och 18 år om de bedöms mentalt och fysiskt redo för äktenskap. Barnäktenskap och tvångsäktenskap förekommer trots detta, främst inom den romska minoritetsgruppen.¹⁰³

Barnaga är olagligt i Nordmakedonien.¹⁰⁴ Statistik från 2019 visade dock att 45 procent av alla barn i landet utsatts för just detta.¹⁰⁵ Barnmisshandel är ett problem i vissa områden, och staten driver en telefonlinje för våld i hemmet, däribland barnmisshandel.¹⁰⁶ Sexuell exploatering av barn i kommersiellt syfte och barnpornografi är straffbart med upp till femton års fängelse. Lagstiftningen upprätthålls av myndigheterna.¹⁰⁷

Det finns uppgifter om trafficking av barn i Nordmakedonien och mellan 2001–2021 var 70 procent av alla identifierade traffickingoffer i landet barn.¹⁰⁸ Myndigheterna möter inte minimistandarden för eliminering av trafficking men gör alltjämt signifikanta försök, bland annat genom att öka antalet utredningar, åtal och domar mot människohandlare.¹⁰⁹ För mer information rekommenderas följande rapporter:

⁹⁸ Unicef North Macedonia, Ending Child Poverty, odaterad, [url](#)

⁹⁹ Nordmakedonien, Ombudsman, Annual Report on the Level of Ensuring Respect, Promotion, Improvement and Protection of Human Rights and Freedoms 2023, [url](#), s. 9

¹⁰⁰ USDOS, 2022 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2023-03-21, [url](#) s. 33

¹⁰¹ EU-kommissionen, Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report, 2023-11-08, [url](#), s. 33

¹⁰² USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 44

¹⁰³ USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 36; EU-kommissionen, Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report, 2023-11-08, [url](#), s. 5

¹⁰⁴ End Corporal Punishment, Country Report for the Republic of North Macedonia, juni 2020, [url](#)

¹⁰⁵ Nordmakedonien, State Statistical Office, North Macedonia 2018-2019 Child Discipline, 20 [url](#)

¹⁰⁶ USDOS, 2022 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia 2023-03-21, [url](#) s. 33

¹⁰⁷ USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 36

¹⁰⁸ UNICEF, Children constitute 70 per cent of all identified victims of human trafficking from North Macedonia, 2024-07-29, [url](#)

¹⁰⁹ USDOS, 2024 Trafficking in Persons Report; North Macedonia, 2024-06-24, [url](#)

- Nordmakedonien, Ombudsman, *Annual Report on the Level of Ensuring Respect, Promotion, Improvement and Protection of Human Rights and Freedoms 2023*, [url](#)
- USDOS, *2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia*, 2024-04-23, [url](#)

3.8 Rätten till liv, kroppslig integritet och personlig säkerhet

3.8.1 Dödsstraff

Dödsstraff har varit förbjudet sedan Nordmakedonien förklarade sig självständigt 1991.¹¹⁰

3.8.2 Kroppsstraff, tortyr eller annan omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning

Nordmakedoniens konstitution förbjuder tortyr och andra former av omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning.¹¹¹

Oberoende observatörer tillåts generellt att besöka och rapportera om förhållandena i fängelser i landet, även om tillstånd måste sökas.¹¹² Europarådets kommitté mot tortyr (CPT) genomförde ett besök i landet i oktober 2023 och rapporterade efter besöket om förekomst av omotiverat polisvåld mot frihetsberövade personer. Rörande polisvåld avsågs poliser som under gripanden eller vid tidpunkten för förhör tillfogat personer sparkar och slag eller andra former av illabehandling.¹¹³ CPT bedömer att inga signifikanta framsteg har gjorts sedan deras tidigare besök 2019 och 2020 i förhållande till problematiken med polisvåld.¹¹⁴

CPT rapporterar också att fängelsepersonal använder våld och fysisk illabehandling mot intagna i landets fängelser. De lyfter också andra brister, såsom isolering av fångar under långa eller obegränsade tidsperioder, undermåliga förhållanden i cellerna samt bristande tillgång till utomhusvistelser. Våldsanvändning mellan fångar är också ett problem på vissa håll, men en förbättring noteras på bl.a. fängelset i Skopje.¹¹⁵ Fängelser är generellt överbelagda och underbemannade samt har en korrupt arbetsplatskultur. Vissa fängelser har utmaningar med att erbjuda adekvat mat och rent vatten samt basal sjukvård och utbildningsservice, i synnerhet för ungdomar. Ombudsmannen lyfter i synnerhet dåliga levnadsförhållanden och

¹¹⁰ UD, Nordmakedonien – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situation per den 15 maj 2021, 2021-12-01, [url](#), s. 8

¹¹¹ USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 2

¹¹² USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 6–7

¹¹³ Europarådet, Europarådets kommitté mot tortyr (CPT), Report to the Government of North Macedonia on the visit to North Macedonia carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment from 2 to 12 October 2023, 2024-05-15, [url](#), s. 5

¹¹⁴ CPT, Report to the Government of North Macedonia on the visit to North Macedonia carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment from 2 to 12 October 2023, 2024-05-15, [url](#), s. 5

¹¹⁵ CPT, Report to the Government of North Macedonia on the visit to North Macedonia carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 2 to 12 October 2023, 2024-05-15, [url](#), s. 5–6

otillräckliga utbildnings- och rehabiliteringsinsatser för intagna minderåriga tjejer.¹¹⁶ Flertalet fängelser har renoverats, men det förekommer fortfarande fängelser med inhumana förhållanden och säkerhetsbrister.¹¹⁷ FN uttrycker oro rörande den övergripande brist på resurser och underbemanning som råder inom fängelsesystemet.¹¹⁸

Åklagarmyndigheten för organiserad brottslighet och korruption har en särskild enhet för polis- och fängelsevakter, som under förra årets första åtta månader tog emot 98 brottsrapporter. 36 av dessa ärenden innefattade 85 poliser och fängelsevakter som utreddes för illegal arrest, illabehandling av fångar och polisbrutalitet. Totalt 35 personer åtalades.¹¹⁹

På psykiatriska sjukhus utgör våld mellan patienter ett problem. Likaså attacker mot sjukhuspersonalen, vilket bland annat förklaras av underbemanning och bristande utbildning hos personalen. På enskilda sjukhus förekommer det även att patienter sätts fast med metallkedjor och hänglås, vilket CPT bedömer kan innebära omänsklig och förnedrande behandling.¹²⁰

EU-kommissionen har i sin senaste rapport bedömt att Nordmakedonien släpar efter med implementeringen av CPT:s rekommendationer.¹²¹

För mer information rekommenderas följande rapport:

- CPT, *Report to the Government of North Macedonia on the visit to North Macedonia carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 2 to 12 October 2023*, 2024-05-15, [url](#)
- EU-kommissionen, *Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report*, 2023-11-08, [url](#)
- USDOS, *2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia*, 2024-04-23, [url](#)

3.8.3 Våldsnivåer till följd av väpnade konflikter eller andra motsättningar

Det råder inte någon inre eller yttre väpnad konflikt i Nordmakedonien och inte heller några allvarliga motsättningar som i sig eller vars effekter är att likställa eller jämföra med folkrättens klassificering av väpnade konflikter. Inga allvarliga väpnade incidenter har inträffat sedan 2001. Organiserad brottslighet förekommer,

¹¹⁶ USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 3

¹¹⁷ EU-kommissionen, Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report, 2023-11-08, [url](#), s. 26–27

¹¹⁸ OHCHR, UN Committee against Torture published findings on Austria, Azerbaijan, Finland, Honduras, Liechtenstein, and North Macedonia, 2024-05-10, [url](#)

¹¹⁹ USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 3

¹²⁰ CPT, Report to the Government of North Macedonia on the visit to North Macedonia carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 2 to 12 October 2023, 2024-05-15, [url](#), s. 6–7

¹²¹ EU-kommissionen, Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report, 2023-11-08, [url](#), s. 26–27

men det finns ingen väpnad aktör som på allvar utmanar det statliga våldsmonopolet.¹²²

3.8.4 Miljökatastrofer

Det råder inte några omfattande miljökatastrofer i Nordmakedonien.

4. Myndigheternas förmåga att garantera grundläggande fri- och rättigheter

4.1 Rätts- och säkerhetssektorns funktionalitet och integritet

Domstolarnas oberoende garanteras formellt i konstitutionen och det rättsliga ramverket och har i praktiken successivt stärkts. Ett strukturellt ramverk för utnämning, utbildning och översyn av domare finns på plats och det finns tendenser till ett mer proaktivt arbete hos de administrativa strukturer som ansvarar för implementering. Oaktat vissa framsteg finns alltjämt en tydlig tendens från domstolsväsendet att vara mottagligt för politiska påtryckningar. Nya regler har införts avseende utnämning och befordran av domare och åklagare, liksom disciplinära åtgärder och avskedande av desamma. Dessa regler har konsekvent tillämpats av rättsväsendets institutioner. Författningsdomstolen har haft svårigheter att fylla sina poster, delvis baserat på politisk oenighet i parlamentet, som utser domare. Fortsatt tomma poster i domstolen i kombination med pensionsavgångar för domare försvårar domstolens framtid. Oro har också uttryckts över den långsamma implementeringen av det EU-berättigande automatiserade systemet för hantering av domstolsärenden (ACCMIS),¹²³

Den upplevda nivån av en oberoende rättsapparat är mycket låg. Den allmänna uppfattningen är därtill att det råder omfattande korruption inom den offentliga sektorn, även om viss förbättring i det allmänna anseendet skett de senaste åren. Tidigare existerade en särskild åklagarmyndighet med ansvar för lagföring av offentliga tjänstemän anklagade för brott eller missförhållanden (SPO). Denna särskilda ordning upphörde år 2019 och ansvaret för lagföring av offentliganställda och de pågående ärendena hos SPO har nu inkorporerats i åklagarämbetets särskilda myndighet med ansvar för åtal gällande organiserad brottslighet och korruption (OCCPPO). Denna brottsbekämpande myndighet genomför utredningar vid anklagelser om korruption, medan en särskilt inrättad enhet vid brottmålsdomstolen i Skopje har kompetensen att döma i korruptionsmål. Förändringar i lagstiftning,

¹²² Bertelsmann Stiftung, BTI 2024 Country Report – North Macedonia, 2024-03-19, [url](#), s. 7

¹²³ Bertelsmann Stiftung, BTI 2024 Country Report – North Macedonia, 2024-03-19, [url](#), s. 13–14

resursbrist och svårigheter i samarbetet mellan nationella myndigheter har dock försvårat arbetet med en effektiv lagföring i korruptionsmål.¹²⁴

Nordmakedonisk lagstiftning ger individen rätt till en rättvis rättegång, en princip som i normalfallet också upprätthålls i praktiken. Åtalade personer är oskyldiga tills motsatsen bevisas och har rätt att bli informerade om åtalet, samt att kommunicera med en advokat eller offentlig försvarare. Det finns ett fungerande borgenssystem. Domstolarnas handläggningstider tenderar att vara utdragna, särskilt i högprofilerade brottmål. Det förekommer också klagomål om att offentliga försvarare inte får tillräckligt med tid för att förbereda sitt försvar av den åtalade.¹²⁵

EU-kommissionen konstaterade i en utvärdering 2024 att rättsväsendets oberoende, kapacitet och professionalism alltjämt uppvisar allvarliga brister. Inte minst pekas inadekvat finansiering och avsaknad av oberoende budgetlinjer ut som problematiskt.¹²⁶

Polisen sorterar under inrikesministeriet.¹²⁷ Polistätheten i Makedonien är högre än EU-genomsnittet (347,6 poliser per 100 000 invånare år 2022).¹²⁸ I den rapportering som refereras här uppmärksammas kapacitetsbrister och missförhållanden på ett flertal områden inom den nordmakedoniska polisen. Kapaciteten att förhindra och lagföra alla fall av våld, hatbrott och hatretorik behöver bl.a. stärkas.¹²⁹

Integritetsbrister hos polisen ges dock avsevärt mycket större politiskt fokus och kretsar sammanfattningsvis kring bl.a. förekommande övergrepp och illabehandling av frihetsberövade, korruption och otillbörlig politisk påverkan, resursbrister hos såväl interna som externa övervakningsmekanismer.¹³⁰

Enligt inrikesministeriet egen analys finns ett antal områden och situationer inom polisens verksamhet som är särskilt sårbara för integritetshot. Det gäller t.ex. anställda som missbrukar sin tjänsteställning i samband med utfärdande av handlingar, tillstånd etc., eller poliser som använder övervåld eller tar emot mutor i samband med trafik- eller gränsupdrag.¹³¹

Det finns rapportering om att polis begår övergrepp och övervåld mot förvarstagna och fångar. Samtidigt bedömer amerikanska utrikesdepartementet att myndigheterna generellt följer lagkraven som rör gripanden, t.ex. att polisen ska informera

¹²⁴ European commission, Commission staff working document 2024 Rule of Law Report, Country Chapter on the rule of law situation in North Macedonia, 2024-07-27, [url](#); s. 1, 11–13, fotnot 73 och 75

¹²⁵ USDOS, 2023 Country Reports on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 7–8, 11

¹²⁶ European commission, Commission staff working document 2024 Rule of Law Report, Country Chapter on the rule of law situation in North Macedonia, 2024-07-27, [url](#); s. 1

¹²⁷ Transparency International – Macedonia, National integrity system assessment North Macedonia, 2024, [url](#), s. 121

¹²⁸ European commission, Commission staff working document, North Macedonia 2023 Report, 2023-11-08, [url](#), s. 40

¹²⁹ European commission, Commission staff working document, North Macedonia 2023 Report, 2023-11-08, [url](#), s. 6

¹³⁰ European commission, Commission staff working document, North Macedonia 2023 Report, 2023-11-08, [url](#) s. 27, 39, 42, 53

¹³¹ Groups of States Against Corruption (GRECO), Fifth evaluation round – Preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies – Second compliance report – North Macedonia, 2023-10-18, [url](#), s. 12

den frihetsberövade om sina rättigheter innan förhör och ge möjlighet att ordna advokat samt att åklagare ska delge en frihetsberövad brottsmisstanke inom 24 timmar efter gripandet.¹³² CPT konstaterar efter sitt senaste besök i Nordmakedonien att delegationen mottog många klagomål om illabehandling, dels i samband med gripanden och dels under förhör. Kommittén bedömer bl.a. också att det rättsliga skyddet för frihetsberövade, inklusive sådana rättigheter som räknas upp ovan, behöver förbättras.¹³³

Enligt amerikanska utrikesdepartementet agerar myndigheterna för att utreda och åtala i fall av polisvåld. Polisens enhet för interna utredningar genomför utredningar av enskilda polisers agerande, liksom åklagarämbetets kontor för organiserad brottslighet och korruption samt ombudsmannen.¹³⁴ Personalbrist hos den särskilda avdelningen inom åklagarämbetet för utredning och åtal av brott begångna av polis begränsar dock, enligt EU-kommissionens bedömning, dess effektivitet, och en extern mekanism för övervakning av polisen är ännu inte fullt fungerande.¹³⁵ Även CPT för fram, efter att ha noterat den externa mekanismens potential, att det finns ett verkligt behov av oberoende bedömning av polisens egna rapporter om våldsanvändning och att mer rigorösa utredningsåtgärder vidtas.¹³⁶ Se även GRECO:s (Groups of States Against Corruption) rekommendationer som bl.a. rör kontrollmekanismer och bedömningen att det på flera områden behövs ytterligare åtgärder.¹³⁷

Vad gäller politisk påverkan kan konstateras att en lagändring 2022 innebär att operativa order inom polisen utfärdas av polischefen istället för inrikesministern i syfte att stärka polisens oberoende/avpolitisering. Vidare har begränsningar i polisanställdas partipolitiska engagemang introducerats. GRECO välkomnar i sin senaste rapport dessa förändringar men konstaterar att implementeringen är i ett inledande skede och att det därför är för tidigt att utvärdera effekten.¹³⁸

Se även relaterade avsnitt i kapitel 3 om bl.a. polisens agerande vid brott, såsom våld i hemmet, brott mot hbtqi-personer samt förekommande illabehandling. I

¹³² USDOS, 2023 Country Reports on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 7–8

¹³³ Europarådets kommitté mot tortyr, Report to the Government of North Macedonia on the visit to North Macedonia carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 2 to 12 October 2023, 2024-05-15, [url](#), s. 5, 13–16, 22–26. Se även FN:s kommitté mot tortyr, Concluding observations on the fourth periodic report of North Macedonia, 2024-06-12, [url](#)

¹³⁴ USDOS, 2023 Country Reports on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 2 f

¹³⁵ European commission, Commission staff working document, North Macedonia 2023 Report, 2023-11-08, [url](#) s. 6, 13

¹³⁶ Europarådets kommitté mot tortyr, Report to the Government of North Macedonia on the visit to North Macedonia carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 2 to 12 October 2023, 2024-05-15, [url](#), s. 5, 16–21

¹³⁷ GRECO, Fifth evaluation round – Preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies – Second compliance report – North Macedonia, 2023-10-18, [url](#), s. 11–21

¹³⁸ GRECO, Fifth evaluation round – Preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies – Second compliance report – North Macedonia, 2023-10-18, [url](#), s. 11–12

sammanhanget kan noteras att polisen tillsammans med bl.a. rättsväsendet har ett mycket lågt förtroende i befolkningen¹³⁹.

För mer information rekommenderas följande rapporter:

- EU-kommissionen, *North Macedonia 2023 Report*, 2023-11-23, [url](#)
- Europarådets kommitté mot tortyr, *Report to the Government of North Macedonia on the visit to North Macedonia carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 2 to 12 October 2023*, 2024-05-15, [url](#)
- GRECO, *Fifth evaluation round – Preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies – Second compliance report – North Macedonia*, 2023-10-18, [url](#)
- Transparency International – Macedonia, *National integrity system assessment North Macedonia*, 2024, [url](#)
- USDOS, *North Macedonia 2023 Human Rights Report*, 2024-04-22, [url](#)

5. Non-refoulement

Nordmakedonien har undertecknat såväl 1951 års Genèvekonvention som 1967 års New York-protokoll.¹⁴⁰ Den nationella lagstiftningen möjliggör för beviljandet av asyl eller flyktingstatus och det finns ett etablerat system för att erbjuda skydd för flyktingar. Alla personer som beviljas skydd har tillgång till samma sociala skydds-nät som nordmakedoniska medborgare. Den rättsliga ramen tillhandahåller proces-suella garantier och översyn av asylförfarandet, och enligt UNHCR respekterar sta-ten i allmänhet rätten att söka asyl.¹⁴¹

Inrikesministeriet är huvudaktören inom migrationsområdet i Nordmakedonien.¹⁴² Landet samarbetar också med UNHCR, IOM och andra humanitära organisationer för att erbjuda skydd och stöd till asylsökande, statslösa och personer som beviljats status som flykting eller skyddsbehövande.¹⁴³ Sedan april 2023 finns Frontex på plats för att erbjuda operativt stöd vid landets södra gräns.¹⁴⁴

Nordmakedonien utgör huvudsakligen ett transitland för migranter och flyktingar mellan Grekland och Serbien.¹⁴⁵ Mellan januari och september 2023 registrerades

¹³⁹ BTI, *BTI 2024 Country Report – North Macedonia*, 2024-03-19, [url](#), s. 19

¹⁴⁰ UN Treaty Collection, *Convention relating to the status of refugees*, [url](#); UN Treaty Collection, *Protocol relating to the status of refugees*, [url](#)

¹⁴¹ USDOS, *2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia*, 2024-04-23, [url](#), s. 20

¹⁴² EU-kommissionen, *Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report*, 2023-11-08, [url](#), s. 49

¹⁴³ USDOS, *2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia*, 2024-04-23, [url](#), s. 19

¹⁴⁴ EU-kommissionen, *Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report*, 2023-11-08, [url](#), s. 50

¹⁴⁵ UD, *Nordmakedonien – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situation per den 15 maj 2021*, 2021-12-01, [url](#), s. 17

cirka 7 100 irreguljära migranter i Nordmakedonien, vilket är en betydlig minskning från 27 000 under samma period föregående år.¹⁴⁶ Migranter som upptäcks vid gränsen omhändertas av polis och förs till transitcenter för registrering. Om de väljer att inte söka asyl riskerar de att återsändas till det land de kom ifrån (s.k. ”pushbacks”), annars förs de till ett mottagningscenter för asylsökande.¹⁴⁷

Många migranter som tar sig till Nordmakedonien väljer att inte söka asyl och mellan perioden september till december 2023 lämnades endast 75 asylansökningar in. Asylprocessen beskrivs av flera källor som utdragen och det kan ta flera år från registrering till beslut. De flesta asylärenden avskrivs på grund av avvikande. Enligt EU-kommissionen kvarstår arbete med att utveckla myndigheternas administrativa kapacitet, vilket utgör en förutsättning för att säkra kvaliteten i hanteringen av asylärenden. Trots att tillgången till asylprocessen generellt respekteras riktas kritik mot dess kvalitet och hastighet. Beslut om utvisning fattas utan kvalitetsbedömning och utan att nödvändiga åtgärder vidtas för att säkerställa att återvändande asylsökande inte utsätts för förföljelse i destinationslandet.¹⁴⁸

Nordmakedonien erbjuder tillfälliga uppehållstillstånd för ukrainska medborgare eller personer som på annat sätt är hemmahörande i Ukraina. Därtill finns möjligheten att beviljas uppehållstillstånd på humanitära grunder, vilket beviljades totalt 405 personer under perioden januari till september 2023.¹⁴⁹

Amnesty International rapporterar om förekomst av godtyckliga gripanden av flyktingar och migranter utförda av gränspolis i Nordmakedonien, liksom om olagliga frihetsberövanden av migranter i syfte att använda dem som vittnen mot smugglare.¹⁵⁰ Migranter och flyktingar som smugglas genom landet, i synnerhet barn och ensamkommande barn, riskerar att utsättas för trafficking.¹⁵¹ Nordmakedonien deltar i ett regionalt arbete för att öka gränshanteringskapaciteten och motverka kriminella smugglingsnätverk.¹⁵²

För mer information rekommenderas följande rapporter:

- EU-kommissionen, *Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report*, 2023-11-08, [url](#)
- Protecting Rights at Borders (PRB), *Pushbacks at Europe's borders: a continuously ignored crisis*, januari 2024, [url](#)
- USDOS, *2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia*, 2024-04-23, [url](#)

¹⁴⁶ USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 17

¹⁴⁷ Protecting Rights at Borders (PRB), *Pushbacks at Europe's borders: a continuously ignored crisis*, januari 2024, [url](#), s. 7 och 10

¹⁴⁸ PRB, *Pushbacks at Europe's borders: a continuously ignored crisis*, januari 2024, [url](#), s. 7, 10; EU-kommissionen, *Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report*, 2023-11-08, [url](#), s. 51

¹⁴⁹ USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 22

¹⁵⁰ Amnesty International, *The State of the World's Human Rights; North Macedonia 2023*, 2024-04-24, [url](#)

¹⁵¹ USDOS, 2023 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#), s. 19

¹⁵² EU-kommissionen, *Commission Staff Working Document, North Macedonia 2023 report*, 2023-11-08, [url](#), s. 49

Källförteckning

Elektroniska källor

Amnesty International, The State of the World's Human Rights; North Macedonia 2023, 2024-04-24, [url](#) (hämtad 2025-01-03)

Bertelsmann Stiftung, BTI 2024 Country Report – North Macedonia, 2024-03-19, [url](#) (hämtad 2024-12-16)

Deutsche Welle, 2024-06-24, [url](#) (hämtad 2024-12-17)

End Corporal Punishment, Country Report for the Republic of North Macedonia, juni 2020, [url](#) (hämtad 2025-01-03)

Europarådets kommitté mot tortyr (CPT), Report to the Government of North Macedonia on the visit to North Macedonia carried out by the European Committee for the Prevention of Torture and Inhuman or Degrading Treatment or Punishment (CPT) from 2 to 12 October 2023, 2024-05-15, [url](#) (hämtad 2024-12-18)

Europarådet, Fifth Opinion on North Macedonia, Advisory Committee on the Framework Convention for the Protection of National Minorities (ACFC), 2022-05-18, [url](#) (hämtad 2025-01-03)

Europarådet, Supporting authorities in North Macedonia in the implementation of the Law on Prevention and Protection from Discrimination, 2021-11-22, [url](#) (hämtad 2025-01-03)

EU-kommissionen, Commission staff working document 2024 Rule of Law Report, Country Chapter on the rule of law situation in North Macedonia, 2024-07-27, [url](#) (hämtad 2024-12-18)

Eu-kommissionen, Commission staff working document, North Macedonia 2023 Report, 2023-11-08, [url](#) (hämtad 2024-12-19)

EU-kommissionen, Eurydice, Republic of Macedonia, 2023-12-14, [url](#) (hämtad 2025-01-03)

EURACTIV, North Macedonia set for rocky ties with EU as nationalists win presidential, parliamentary election, 2024-05-09, [url](#) (hämtad 2024-12-17)

Freedom House, Freedom in the World 2024 – North Macedonia, 2024, [url](#) (hämtad 2025-01-03)

GRECO (Groups of States Against Corruption), Fifth evaluation round – Preventing corruption and promoting integrity in central governments (top executive functions) and law enforcement agencies – Second compliance report – North Macedonia, 2023-10-18, [url](#) (hämtad 2024-12-18)

ILGA Europe, 2024 Annual Review of the Human Rights Situation of Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex People in Europe and Central Asia, februari 2024, [url](#) (hämtad 2025-01-03)

IPU Parline, North Macedonia, Assembly of the Republic, odaterad, [url](#) (hämtad 2024-12-16)

IRIN, National survey of North Macedonia, April till maj 2023, [url](#) (hämtad 2024-12-17)

Loza Foundation, The Invisible Children of North Macedonia Barred From School, 2023-04-11, [url](#) (hämtad 2025-01-03)

Minority Rights Group, oktober 2020, [url](#) (hämtad 2024-12-17)

Nato, North Macedonia joins NATO as 30th Ally, 2020-03-27, [url](#) (hämtad 2024-12-16)

Nordmakedonien, Law on Prevention and Protection against Discrimination, [url](#) (hämtad 2025-01-03)

Nordmakedonien, Ombudsman of the Republic of North Macedonia, Annual Report on the Level of Ensuring Respect, Promotion, Improvement and Protection of Human Rights and Freedoms 2023, [url](#) (hämtad 2025-01-03)

Nordmakedonien, State Statistical Office, Census of Population, Households and Dwellings in the Republic of North Macedonia, 2021 – first dataset, 2022-03-30, [url](#) (hämtad 2025-01-03)

Nordmakedonien, State Statistical Office, North Macedonia 2018-2019 Child Discipline, [url](#) (hämtad 2025-01-03)

OCCRP (Organized Crime and Corruption Reporting Project), Macedonian Prosecutor Implicates Former Political Leaders in Money Laundering, Extortion, Illicit Land Deals, 2019-01-28, [url](#), (hämtad 2024-12-17)

OSCE (Organization for Security and Co-operation in Europe), International election observation mission, Republic of North Macedonia – Parliamentary Elections and Presidential Election Second Round, 8 May 2024, odaterad, [url](#) (hämtad 2024-12-16)

OSCE (Organization for Security and Co-operation in Europe), ODIHR Election Observation Mission Final Report, 2024-09-23, [url](#) (hämtad 2024-12-16)

Parliament support programme, Policy Brief No. 45/2020 - The citizens and the Assembly of North Macedonia: Trust on shaky ground, oktober 2020, [url](#) (hämtad 2024-12-17)

- PRB (Protecting Rights at Borders), Pushbacks at Europe's borders: a continuously ignored crisis, januari 2024, [url](#) (hämtad 2025-01-03)
- Politico, Journalists fear North Macedonia's new media law, 2024-04-23, [url](#) (hämtad 2025-01-03)
- Reportrar utan gränser, North Macedonia, 2024, [url](#) (hämtad 2025-01-03)
- Reportrar utan gränser, World Press Freedom Index 2024, [url](#) (hämtad 2025-01-03)
- Reuters, 2024-06-24, [url](#) (hämtad 2024-12-17)
- Transparency International – Macedonia, National integrity system assessment North Macedonia, 2024, [url](#) (hämtad 2025-01-03)
- UN, Convention relating to the status of refugees, [url](#) (hämtad 2025-01-03)
- UN, Protocol relating to the status of refugees, [url](#) (hämtad 2025-01-03)
- UN Committee Against Torture, Concluding observations on the fourth periodic report of North Macedonia, 2024-06-12, [url](#) (hämtad 2024-12-18)
- UN Human Rights Council, North Macedonia – Compilation of information by the Office of the United Nations High Commissioner for Human Rights, 2024-02-28, [url](#) (hämtad 2025-01-03)
- UN Human Rights Council, Report of the Working Group on the Universal Periodic Review, North Macedonia, 2024-07-16, [url](#) (hämtad 2025-01-03)
- Unicef, Early Childhood Education, odaterad, [url](#) (hämtad 2025-01-03)
- Unicef, Children constitute 70 per cent of all identified victims of human trafficking from North Macedonia, 2024-07-29, [url](#) (hämtad 2025-01-03)
- Unicef North Macedonia, Ending Child Poverty, odaterad, [url](#) (hämtad 2025-01-03)
- UN Office of the High Commissioner for Human Rights (OHCHR), UN Committee against Torture published findings on Austria, Azerbaijan, Finland, Honduras, Liechtenstein, and North Macedonia, 2024-05-10, [url](#) (hämtad 2025-01-03)
- USDOS (US Department of State), 2022 Country Report on Human Rights Practices: North Macedonia 2023-03-21, [url](#) (hämtad 2025-01-03)
- USDOS (US Department of State), 2023 Country Reports on Human Rights Practices: North Macedonia, 2024-04-23, [url](#) (hämtad 2024-12-17)
- USDOS (US Department of State), 2023 Report on International Religious Freedom: North Macedonia, 2024-06-30, [url](#) (hämtad 2025-01-03)

USDOS (US Department of State), 2024 Trafficking in Persons Report; North Macedonia, 2024-06-24, [url](#) (hämtad 2025-01-03)

UD (Utrikesdepartementet), Nordmakedonien – Mänskliga rättigheter, demokrati och rättsstatens principer: situation per den 15 maj 2021, 2021-12-01, [url](#) (hämtad 2025-01-03)

Utrikespolitiska institutet, Landguiden, Nordmakedonien – Inrikespolitik och författning, 2024-07-11, [url](#) [betaltjänst], (hämtad 2024-12-16)

Women 2030, Shadow Report on North Macedonia, 2021-09-28, [url](#) (hämtad 2025-01-03)

Bilaga

Nordmakedonien

Centrala internationella överenskommelser ¹⁵³	Datum för ratificering/accession/succession
FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning	1994-12-12
Fakultativt protokoll till FN:s konvention mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning	2009-02-13
FN:s konvention om medborgerliga och politiska rättigheter	1994-01-18
Andra fakultativa protokollet till den internationella konventionen om medborgerliga och politiska rättigheter syftande till dödsstraffets avskaffande	1995-01-26
FN:s konvention till skydd för alla människor mot påtvingade försvinnanden	Signerad, ej ratificerad
FN:s konvention om avskaffandet av all slags diskriminering av kvinnor	1994-01-18
FN:s konvention om avskaffandet av alla former av rasdiskriminering	1994-01-18
FN:s konvention om ekonomiska, sociala och kulturella rättigheter	1994-01-18
FN:s konvention för skydd av migrantarbetares och deras familjers rättigheter	Ej signerad
FN:s konvention om barnets rättigheter	1993-12-02
FN:s konvention om rättigheter för personer med funktionsnedsättning	2011-12-29
FN:s flyktingkonvention ¹⁵⁴	1994-12-18
Protokollet av 1967 om flyktingars rättsliga ställning ¹⁵⁵	1994-01-18
Amerikanska konventionen om mänskliga rättigheter ¹⁵⁶	Ej relevant

¹⁵³ Informationen om FN-traktat är hämtad från OHCHR:s "Treaty Body Database", tillgänglig på: [url](#) (hämtad 2020-08-28)

¹⁵⁴ United Nations Treaty Collection, 2. Convention relating to the Status of Refugees, data hämtad: 2020-08-11, [url](#) (hämtad 2020-08-28)

¹⁵⁵ UNHCR, 5. Protocol Relating to the Status of Refugees, 2011-06-22, [url](#) (hämtad 2020-08-28)

¹⁵⁶ Organization of American States (OAS), American Convention on Human Rights "Pact of San Jose, Costa Rica" (B-32), odaterad, [url](#) (hämtad 2020-08-28)

Centrala internationella överenskommelser ¹⁵³	Datum för ratificering/accession/succession
Andra tilläggsprotokollet till den amerikanska konventionen om mänskliga rättigheter för att avskaffa dödsstraffet ¹⁵⁷	Ej relevant
Inter-amerikanska konventionen om att förebygga och bestraffa tortyr ¹⁵⁸	Ej relevant
Europarådets konvention om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna ¹⁵⁹	1997-04-10
Tilläggsprotokoll nr 6 till den europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och grundläggande friheterna gällande avskaffande av dödsstraff ¹⁶⁰	1997-05-01

¹⁵⁷ OAS, A-53: Protocol to the American Convention on Human Rights to Abolish the Death Penalty, odaterad, [url](#) (Hämtad 2020-08-28)

¹⁵⁸ OAS, A-51: Inter-American Convention to Prevent and Punish Torture, odaterad, [url](#) (hämtad 2020-08-28)

¹⁵⁹ Europarådet, Chart of signatures and ratifications of Treaty 005, 2020-08-04, [url](#) (hämtad 2020-08-28)

¹⁶⁰ Europarådet, Chart of signatures and ratifications of Treaty 114, 2020-08-04, [url](#) (hämtad 2020-08-28)